

Propozície

Hviezdoslavov Kubín 2019

**65. ročník
okresnej postupovej súťaže a prehliadky
v umeleckom prednese poézie a prózy,
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie
detí, mládeže a dospelých**

december 2018

A. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA

I. Charakteristika súťaže

1. Celoštátna postupová súťaž a prehliadka umeleckého prednesu poézie a prózy, tvorby recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých Hviezdoslavov Kubín je **najstaršou a najprestížnejšou** súťažou a zároveň **vrcholným podujatím** tohto druhu na Slovensku.
2. Súťaž je určená deťom, mládeži a dospelým.
3. Súťaž nie je tematicky zameraná, ani vymedzená.
4. Súťaž sa koná **každý rok**.

II. Ciele súťaže

Hlavným cieľom súťaže je nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie umeleckej tvorby v oblasti umeleckého prednesu a divadla poézie.

Ďalšími cieľmi sú:

1. prezentovať a konfrontovať súčasnú interpretačnú tvorbu v oblasti umeleckého prednesu jednotlivcov a kolektívov a inscenačnú tvorbu divadiel poézie;
2. hlbšie spoznávať literárne hodnoty a zoznamovať s nimi verejnosť. Rozširovať a prehľbovať v súťažiacich literárne poznanie, tvorivosť, kultivovať ich jazyk, reč, zmysel pre rytmus, pestovať vzťah k slovu ako kultúrnej a umeleckej hodnote;
3. prispievať k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov a študentov v oblasti umeleckého slova, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebazvedľávanie, prispievať k účelnému a efektívnemu využívaniu voľného času;
4. umožniť pedagogickým pracovníkom využívať poznatky zo súťaže na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, estetická a etická výchova, a kultúrnym pracovníkom ponúknuť možnosť na skvalitnenie kultúrneho života v miestach a regiónoch;
5. aktivizovať slovnú interpretačnú a divadelnú tvorbu na základných, stredných a vysokých školách, základných umeleckých školách, centrách voľného času a ďalších subjektoch vzdelávacej, kultúrnej a umeleckej činnosti detí, mládeže a dospelých;
6. vytvárať možnosť prezentácie, vzájomnej konfrontácie, inšpirácie a vzdelávania pre všetkých záujemcov o túto činnosť prostredníctvom prehliadok, hodnotiacich diskusií a iných foriem vzdelávacích i sprievodných podujatí;

B. ŠTRUKTÚRA SÚŤAŽE

I. Kolá súťaže

Súťaž má postupový charakter a je **viacstupňová**:

- a) triedne súťaže a prehliadky,
- b) školské súťaže a prehliadky,
- c) obvodné súťaže a prehliadky,
- d) okresné súťaže a prehliadky,
- e) regionálne súťaže a prehliadky,
- f) krajské súťaže a prehliadky,
- g) celoštátna súťaž a prehliadka.

Základným stupňom súťaže je triedne kolo. Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného a regionálneho kola. Z regionálnych postupových súťaží postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.

Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o tvorivé dielne alebo iné aktivity.

II. Súťažné kategórie

a) Súťaž jednotlivcov:

Vo všetkých kategóriách **sa súťaží osobitne v prednese poézie a osobitne v prednese prózy.**

Umelecký prednes detí:

I. kategória

- **žiaci 2. – 4. ročníka** základných škôl a základných umeleckých škôl vo veku 7 – 10 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

II. kategória

- **žiaci 5. – 6. ročníka** základných škôl a prímý (1. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 10 – 12 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

III. kategória

- **žiaci 7. – 9. ročníka** základných škôl a sekundy, tercie, kvarty (2. – 4. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 12 – 15 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **6 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **8 minút**.

Umelecký prednes mládeže:

IV. kategória

- **žiaci 1. – 4. ročníka stredných škôl**, 5. – 8. ročníka osemročných a bilingválnych gymnázií a ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov vrátane,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

Umelecký prednes dospelých:

V. kategória

študenti vysokých škôl bez ohľadu na vek, žiaci 5. – 6. ročníka konzervatórií a **dospelí od 20 rokov**,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

b) Súťaž kolektívov:

I. kategória

- **detské** recitačné kolektívy a divadlá poézie,
- vek účinkujúcich členov súboru **do 15 rokov**,

II. kategória

- divadlá poézie a recitačné kolektívy **mládeže a dospelých**,
- vek účinkujúcich členov súboru **nad 15 rokov**.

C. ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

I. Organizácia súťaže

1. Organizátorov jednotlivých kôl súťaže poveruje ich usporiadaním Národné osvetové centrum na celoštátnej úrovni, úrady samosprávneho kraja a okresné úrady na krajskej, regionálnej, okresnej a obvodnej úrovni a riaditelia škôl na školskej úrovni.
2. **Triedne a školské kolá** organizujú základné školy, základné umelecké školy a stredné i vysoké školy. Základné kolá pre dospelých organizujú kultúrne a osvetové zariadenia, občianske združenia.
3. **Obvodné kolá** (podľa potreby) organizujú a zabezpečujú vybrané školy a kultúrne zariadenia.
4. **Okresné kolá** organizujú osvetové/kultúrne strediská, centrá voľného času, odbory a domy Matice slovenskej, školy i ostatné kultúrne, školské a občiansko-spoločenské zariadenia.
5. **Regionálne kolá** (podľa potreby) organizujú regionálne osvetové a kultúrne strediská.
6. **Krajské kolá** súťaže organizujú vybrané regionálne a krajské osvetové a kultúrne strediská v spolupráci s vyšším územným celkom a inými zariadeniami.
7. **Celoštátne kolo** súťaže a prehliadky organizuje s odbornou garanciou Národného osvetového centra Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne v spolupráci s ďalšími celoštátnymi, krajskými a miestnymi inštitúciami.
8. Základným stupňom súťaže je triedne kolo. Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného a regionálneho kola. Z regionálnych postupových súťaží postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.
9. Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o workshopy alebo iné aktivity.

II. Podmienky pre súťažiacich

1. Na súťaži sa môže zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy inscenujúce literárne texty.
2. **Žiaci I. – III. kategórie a recitátori IV. kategórie** majú právo prihlásiť sa do triedneho, resp. školského kola (v **V. kategórii** fakultného, školského, univerzitného) v škole, ktorú navštevujú.⁴ Ak sa školské kolá nekonajú, recitátori IV. a V. kategórie majú právo prihlásiť sa do súťaže základného kola podľa miesta bydliska alebo školy/pracoviska. V prípade, že školské a kultúrne inštitúcie základné kolá neorganizujú, recitátori IV. – V. kategórie majú právo prihlásiť sa do vyšších kôl súťaže (obvodné, okresné, regionálne, resp. krajské), avšak do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu ich pôsobenia organizuje. **Kolektívy** sa prihlasujú do regionálnych/okresných kôl **podľa miesta svojho pôsobenia**. Ak sa v škole, alebo v mieste pôsobenia neuskutoční základné kolo, súťažiaci sa môžu prihlásiť do základného kola v inom regióne daného kraja, ak s tým budú súhlasiť organizátori.
3. Na prihlásenie do súťaže musí kolektív/jednotlivec **spĺňať všetky podmienky** uvedené v týchto propozíciách, kompetentná osoba musí **vyplniť prihlášku elektronicky vo verzii Excel** (v prílohe), ktorú treba poslať na mailovú adresu organizátora okresného/obvodného kola. Prihlášku je potrebné priniesť/poslať **aj v tlačenej forme potvrdenú vlastnoručným podpisom** (v prípade detí aj s podpisom rodiča, resp. zákonného zástupcu).
4. Súťaž sa koná v prednese slovenskej a svetovej básnickej a prozaickej (nie dramatickej) literatúry v **slovenskom jazyku**.
5. Recitátori a kolektívy prechádzajú všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom a s tou istou inscenáciou hry**, ktorými sa prezentujú v základnom stupni súťaže.⁵
6. Recitátor je povinný **prednášať text naspamäť**.
7. Do súťaže **nemožno vstúpiť s textom**, s ktorým recitátor v minulosti na súťaži Hviezdoslavov Kubín už vystúpil, alebo s ktorým získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Šaliansky Maťko, Beniakovce Chynorany, Vansovej Lomnička, Naša Vansovej Lomnička, Timravina studnička, ... a Slovo bolo u Boha, Dilongova Trstená a ďalšie).
8. Súbory sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.
9. Podmienkou účasti jednotlivcov je **zaslanie elektronicky spracovaného súťažného textu prednesu** vo formáte Word alebo PDF so zachovaním grafického členenia podľa knižného alebo časopiseckého vydania. Na súťažný text je potrebné uviesť **meno recitátora, autora a prekladateľa**, prípadne upravovateľa textu a **meno/á pedagóga/lektora**, s ktorým recitátor na texte pracoval.
10. Podmienkou účasti kolektívu je **zaslanie elektronicky spracovaného scenára inscenácie** s uvedením **autorov a prekladateľov** textov, ako aj **tvorcov inscenácie**.
11. Súbory sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.

D. ODBORNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

I. Poroty

1. Na objektívne hodnotenie súťažných vystúpení a predstavení sa zostavujú odborné poroty z aktívnych odborníkov v oblasti umeleckého prednesu a divadla s adekvátnou viacročnou praxou, pričom odporúčané **zloženie poroty** je

- **pre umelecký prednes:** recitátor, pedagóg (lektor) prednesu alebo slovenského jazyka a literatúry, herec, literárny autor, literárny vedec,

- **pre recitačné kolektívy a divadlá poézie:** režisér, dramaturg, literárny vedec (teatrológ), hudobník, scénograf.

2. Poroty môžu mať **3 až 7 členov**, pričom odporúčaný počet porotcov je kvôli hlasovaniu nepárny.

3. Okresné/regionálne poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk, ktoré organizujú okresné/regionálne kolá súťaže. Organizátorom okresných/regionálnych kôl odporúčame vyberať porotcov z odporúčaného zoznamu porotcov, ktorý je prílohou k týmto propozíciám.

4. V odbornej porote **na krajskej úrovni** musí byť **jeden člen vymenovaný Národným osvetovým centrom**. Ostatných členov krajskej poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk, ktoré organizujú krajské kolá súťaže.

Pri výbere porotcov odporúčame organizátorom krajských kôl vyberať z odporúčaného zoznamu porotcov, ktorý je prílohou k týmto propozíciám.

5. Celoštátnu porotu **vymenuje generálny riaditeľ Národného osvetového centra**.

6. Člen odbornej poroty na každom stupni súťaže **nesmie byť v konflikte záujmov**, t. j. v porote nemá pôsobiť porotca, ktorý **recitátora pripravoval** (s výnimkou triednych a školských kôl), alebo je so súťažiacim v **príbuzenskom vzťahu**.

II. Hodnotenie súťaže

1. Hodnotenie prebieha zaradením všetkých súťažiacich do **zlatého, strieborného a bronzového pásma**.

2. Porota ďalej udeľuje len jedno **1. miesto, 2. a 3. miesto** môže byť znásobené. Jednotlivec alebo kolektív umiestnený na 1. mieste postupuje do ďalšieho kola súťaže.⁶ Na celoštátnom kole sa v detských kategóriách miesta neudeľujú.

3. Porota môže udeliť **čestné uznanie**, prípadne **špeciálne ceny** v odôvodnených prípadoch.

4. Na **krajskej úrovni** spracúva a odovzdáva organizátorom **hodnotiacu správu**, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty, **predseda poroty**. Na **celoštátnej úrovni** to vykonáva **každý člen** odbornej poroty. Hodnotiacia správa je prílohou k propozíciám.

5. Kritériá hodnotenia:

v kategórii umeleckého prednesu súťaže jednotlivcov:

a. dramaturgická príprava predlohy

- **vhodnosť výberu textu** podľa veku a typu recitátora,

- myšlienková a umelecká **náročnosť predlohy**,

- **originalita a objavnosť** predlohy,

- **správne pochopenie obsahu** a zmyslu textu,

- **rozbor, členenie a úprava** predlohy,

- **vystihnutie žánrových a štýlových osobitostí** textu,

- **aktuálny výklad** recitovaného textu;

b. tvorivosť a osobnostný prístup recitátora

- **schopnosť vnútorného videnia a cítenia** recitátora,

- **schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja** k textu,

- **hlasová a rečová technika** recitátora,
 - **originalita a kultivovanosť** rečového prejavu a vystupovania,
 - **tvorivá práca** s recitátorskými výrazovými prostriedkami,
 - funkčnosť použitia **slovných a mimoslovných prostriedkov**,
 - **výstavba, gradácia a pointovanie** prednesu,
 - **miera rozumovej a citovej účasti** na prednese;
- c. pôsobivosť prednesu na poslucháča
- **zacielenosť** na poslucháča a kontakt s ním,
 - **presvedčivosť** interpretácie,
 - pôsobenie recitátora **ako osobnosti**,
 - **originálnosť recitátora** a jeho výkonu.

v kategórii recitačných kolektívov a divadiel poézie:

d. dramaturgia

- **vhodnosť témy a predlohy** pre kolektív (vek, sociálne a kultúrne zázemie, špecifickosť kolektívu),
- myšlienková a umelecká náročnosť predlohy,
- **originalita, novosť a objavnosť** predlohy,
- **spracovanie literárnej predlohy** do scenára (rešpektovanie témy, formy a špecifickosti literárnej predlohy; vystihnúť obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu; vystihnúť aktuálnosti obrazov, myšlienok či formy textu; členenie na party),
- **uplatnenie dramatických zákonitostí** pri tvorbe scenára,
- **harmónia literárnosti a dramatickosti** v scenári,
- **pochopenie obsahu** a zmyslu predlohy a scenára,
- **aktuálnosť predlohy** a scenára,
- **dramaturgické a pedagogické zámery a ciele**, ich naplnenie v scenári;

e. javiskové stvárnenie

- **jasnosť a cieľ** režijnej koncepcie,
- **zreteľnosť myšlienково-poetických rovín a javiskových obrazov**,
- **členenie, charakter výstavby a temporytmus** inscenácie,
- **hlasová a výrazová úroveň interpretov** (technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru; čistota, výraz, plastickosť sólových interpretov a zboru; charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru; tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu),
- **pohybové, prípadne choreografické spracovanie** inscenácie (charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu; pohybová úroveň a technika interpretov, realizácia javiskových a choreografických foriem),
- **výtvarné spracovanie** inscenácie (výber, charakter a funkčnosť hmotného – výtvarného – materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a k dramaturgicko-režijnej koncepcii; estetika farieb a tvarov v kostýmovaní a scénografii, výtvarný štýl inscenácie; pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť),
- koexistencia a súhra všetkých javiskových zložiek;

f. zameranosť na diváka

- **komunikatívnosť** inscenácie s divákom,
- **súhra slovného, poetického a dramatického** v inscenácii,
- **originálnosť a jedinečnosť** inscenácie.

E. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. Propozície nadobúdajú účinnosť 15. 12. 2018.
2. Prípadné zmeny, doplnenia a spresnenia propozícií vydáva Národné osvetové centrum.
3. Nesplnením akýchkoľvek podmienok uvedených v týchto propozíciách nemusia byť súťažiaci prijatí do súťaže, alebo môžu byť zo súťaže vyradení.
4. Počas celého priebehu podujatia sú všetci súťažiaci k dispozícii vyhlasovateľovi a môžu byť podľa potrieb využití na prezentačné a spoločenské sprievodné aktivity v mieste konania súťaže i v blízkom okolí.
5. Deti do 15 rokov sú povinné prísť na súťaž v sprievode dospelšej osoby (režiséra, pedagóga, vedúceho súboru, rodiča alebo inej dospelšej osoby), ktorá chráni ich bezpečnosť a rieši ich problémy organizačného, či sociálneho charakteru.
6. Súťažiaci prihlásením do súťaže vyhlasuje, že jeho súťažné dielo má vysporiadané všetky práva viažuce sa k tomuto dielu, najmä autorské práva a nevzťahujú sa naň práva tretích osôb.
7. Súťažiaci udeľuje prihlásením do súťaže Národnému osvetovému centru licenciu v neobmedzenom územnom či vecnom rozsahu na celý čas trvania jeho majetkových práv k súťažným dielam, a to na tieto spôsoby použitia: vyhotovenie rozmnoženiny diel, zaradenie diel do databázy, prístupnosť diel verejnosti, verejné vystavenie diel. Súťažiaci udeľuje túto licenciu bezodplatne a na účely propagácie súťaže Hviezdoslavov Kubín a Národného osvetového centra.
8. Súťažiaci dáva prihlásením do súťaže Národnému osvetovému centru súhlas so spracovaním osobných údajov uvedených v prihláške na účely spojené so súťažou Hviezdoslavov Kubín 2019, na všetky kolá tejto súťaže a po celý čas jej trvania.

Kontakt:

Mgr. Dominika Vargová Úsek pre hovorené slovo, divadlo / zastupuje **Mgr. Terézia Himpánová**
Regionálne osvetové stredisko v Komárne
P.O.BOX 159, Petőfiho 2, 945 01 Komárno
Telefón: 0911 204 031 Web: www.ros-komarno.sk E-mail: himpanova.osveta@gmail.com